

LA RENOVACIÓ MISSIONERA SINODAL DE LA PARRÒQUIA

Equip sinodal de la Conferència Episcopal Espanyola

ÍNDEX

04	I. El perquè de la renovació en el marc d'un canvi d'època
11	II. El què de la resposta: el cor de la conversió pastoral i sinodal
15	III. El com del procés de renovació: itineraris de fe i acompanyament
20	IV. Els protagonistes: corresponsabilitat i comunitat
26	V. La font: l'ànima de la missió i la dimensió espiritual
31	VI. Les eines: innovació, gestió i comunicació en l'era digital
34	VII. La credibilitat de la missió: transparència, rendició de comptes i avaluació
39	Conclusions

INTRODUCCIÓ

Oferim aquest quadern als rectors, els consells pastorals i els fidels laics, perquè es treballi en clima de pregària i discerniment comunitari per poder caminar cap a una Església missionera i relacional. Cadascun dels apartats s'obre amb un text evangèlic que l'il·lumina i es tanca amb unes preguntes per a la conversa en l'Esperit, que poden orientar el treball del consell pastoral, dels equips i dels grups parroquials.

I. El perquè de la renovació en el marc d'un canvi d'època

L'AMOR ÉS AIXÒ: NO SOM NOSALTRES QUI ENS HEM AVANÇAT A ESTIMAR DÉU; ELL HA ESTAT EL PRIMER D'ESTIMAR-NOS, TANT, QUE HA ENVIAT EL SEU FILL COM A VÍCTIMA PROPICIATÒRIA PELS NOSTRES PECATS.

1Jn 4,10

La renovació de la parròquia no és una resposta a una crisi administrativa interna, sinó una exigència teològica i antropològica derivada del «canvi d'època» que travessa la humanitat. El magisteri eclesial contemporani sosté que no vivim simplement una època de canvis, sinó una mutació profunda en la cultura, la societat i l'autocomprensió de l'ésser humà, el que exigeix una reforma de les mentalitats i de les estructures eclesials. El *Document final* (DF 2) subratlla que fixar la mirada en el Ressuscitat no aparta l'Església dels drames de la història, sinó que l'obre al reconeixement del patiment aliè, des de les víctimes del canvi climàtic fins als marginats socials.

El diagnòstic integral de la realitat mostra una crisi de participació i un apogeu de l'individualisme, que el papa Francesc descrivia com un «gran risc» per al món actual. La parròquia, inserida en aquest context, ha de redescobrir la seva vocació com a sagrament d'unitat i ferment de fraternitat. El *Document final* afirma que la sinodalitat exigeix penediment i conversió, dient els pecats pel seu nom: manca d'escolta, clericalisme i exclusió de les dones i els menors. Per tant, la renovació parroquial comença amb la humilitat de reconèixer que el «sempre s'ha fet així» ja no

és suficient per comunicar l'alegria de l'Evangeli en un món ferit. Les pràctiques de sinodalitat autèntiques permeten als cristians desenvolupar una cultura capaç de profetitzar críticament davant del pensament dominant i la cultura del descartament. La superació de la «pastoral de simple administració» és el primer pas per respondre a aquest diagnòstic.

A la llum del *Document final*, el «canvi d'època» no s'ha d'entendre únicament com una transformació cultural, tecnològica o social en sentit abstracte, sinó també com una mutació profunda en la manera d'habitar els llocs, de construir pertinences i d'establir lligams comunitaris. La parròquia, tradicionalment configurada al voltant d'un territori estable, avui es troba davant d'una realitat molt més fluida: les persones viuen entre espais múltiples —familiars, laborals, educatius, digitals, afectius i socials— que no sempre coincideixen amb els límits geogràfics de la comunitat parroquial. Aquesta transformació obliga a repensar pastoralment què significa «estar en un lloc» i com l'Església pot fer-se realment present allà on es configura la vida concreta de les persones.

La sinodalitat no es pot reduir a una metodologia interna de reunions, consells o processos participatius. Més profundament, és una manera de reconstruir els lligams en un món marcat per la fragmentació. Si la cultura contemporània tendeix a produir subjectes aïllats, trajectòries discontinues i pertinences fràgils, la parròquia està cridada a ser un espai on es regeneri l'experiència de comunitat. No n'hi ha prou amb mantenir estructures heretades; cal discernir si aquestes estructures continuen sent capaces de crear encontre, acollida, escolta i corresponsabilitat. La pregunta pastoral decisiva ja no és només quantes activitats realitza una parròquia, sinó quin tipus de lligams genera, a qui inclou, a qui deixa fora i com ajuda les persones a sentir-se part viva del Poble de Déu.

Des d'aquesta perspectiva, el territori parroquial no es pot concebre de manera merament administrativa. No és només una demarcació jurídica o una zona assignada per a l'atenció sacramental, sinó un espai relacional i missioner veritable. La parròquia existeix per encarnar l'Evangeli en un

lloc concret, amb les ferides, possibilitats, pobreses, cultures, llenguatges i esperances. Per això, el discerniment pastoral ha de partir d'una escolta atenta del territori: quines famílies l'habiten, quins joves se senten desconnectats, quines persones grans viuen soles, quins migrants busquen integració, quines persones travessen situacions de precarietat, quines ferides socials romanen invisibles i quins signes de vida nova emergeixen enmig de la comunitat.

La sinodalitat no es pot reduir a una metodologia interna de reunions

La parròquia sinodal no és simplement una institució que ofereix serveis religiosos, sinó una comunitat que té cura dels lligams. Aquesta afirmació té conseqüències molt concretes. En primer lloc, exigeix passar d'una pastoral centrada en la demanda sacramental a una pastoral de presència, proximitat i acompanyament. Moltes persones ja no s'acosten espontàniament a la parròquia, no perquè rebutgin necessàriament la fe, sinó perquè els seus itineraris vitals s'han allunyat dels espais eclesials tradicionals. La comunitat cristiana, per això, ha d'aprendre a sortir, reconèixer, visitar, escoltar i acompanyar, evitant esperar passivament que les persones tornin.

En segon lloc, aquesta lectura obliga a ampliar la comprensió del «lloc» pastoral. El lloc no és només el temple, el despatx parroquial o les sales comunitàries. També ho són la plaça, l'escola, el centre de salut, les associacions de veïns, els espais de voluntariat, les xarxes socials, les cases de les famílies, els llocs de patiment i els àmbits on es forja la vida quotidiana. Una parròquia renovada ha de ser capaç d'establir lligams amb aquests espais, no per colonitzar-los pastoralment, sinó per reconèixer-hi els signes de l'Esperit i servir millor a la missió evangelitzadora. La sinodalitat, en aquest sentit, convida a passar d'una parròquia autoreferen-

cial, que ho organitza tot al voltant d'ella mateixa, a una parròquia relacional, capaç de teixir aliances, escoltar processos socials i col·laborar amb altres actors del territori.

En tercer lloc, la referència a l'arrelament i al pelegrinatge ajuda a superar dos riscos oposats. D'una banda, el risc d'una parròquia tancada en una identitat local rígida, nostàlgica o defensiva, incapaç d'acollir les noves realitats humanes i culturals. De l'altra, el risc d'una comunitat tan líquida i funcional que perdi tota profunditat, memòria i continuïtat. La parròquia sinodal ha de ser, al mateix temps, casa i camí: casa, perquè ofereix pertinença, estabilitat, memòria, cura i fraternitat; camí, perquè no absolutitza les seves formes actuals, sinó que roman oberta a la conversió, a la itinerància missionera i a les maneres noves en què Déu crida el seu Poble en la història.

Aquesta comprensió té una importància particular en el context actual, marcat per la mobilitat humana i per l'ambient digital. Moltes persones pertanyen simultàniament a diversos mons: viuen en un barri, treballen en un altre lloc, es relacionen digitalment amb comunitats llunyanes i construeixen les seves referències culturals en espais no territorials. La parròquia no pot ignorar aquesta transformació. S'ha de preguntar com acompanyar els qui no tenen una pertinença estable, els qui viuen desplaçats, els qui participen ocasionalment, els qui es vinculen més per afinitats espirituals que per proximitat geogràfica, i els qui busquen una comunitat on ser reconeguts. La sinodalitat ofereix aquí un criteri decisiu: no es tracta de defensar estructures per elles mateixes, sinó de posar-les al servei de l'encontre, la comunió i la missió.

El canvi d'època exigeix una veritable conversió territorial de la parròquia

D'aquesta manera, el canvi d'època exigeix una veritable conversió territorial de la parròquia. Aquesta conversió implica mirar el territori no com

un espai que es posseeix, sinó com una realitat que s'escolta; no com una frontera que delimita, sinó com una xarxa de relacions que s'acompanya (cf. DF 121); no com un camp d'actuació pastoral simple, sinó com un lloc teològic on Déu parla a través de les vides concretes de les persones. La parròquia renovada s'ha de preguntar quin rostre de Crist es manifesta en el seu entorn: en els pobres, en els joves, en les famílies ferides, en els qui es van allunyar de la pràctica religiosa, en els migrants, en les persones grans, en els que busquen sentit i en els que mai no han trobat una comunitat que els aculli. Són les perifèries, presentades com a espais teològics privilegiats que enforteixen el nostre coneixement i compromís, des de nosaltres cap als altres.

LA PARRÒQUIA COM A «OASI» D'HUMANITAT: PRECISIÓ SOBRE EL TERRITORI

A la llum del *Document final* cal precisar el sentit teològic del territori parroquial. **No hem d'identificar la parròquia amb una comunitat sociològica concreta** —un poble o un barri—; hem de pensar-la com a comunitat de fe que pot abastar i transcendir aquests límits, especialment quan parlem de zones despoblades. Així tenim l'oportunitat que la parròquia sigui un veritable «oasi» d'humanitat on tenir cura i restablir les relacions, perquè es transparenti la fraternitat dels qui som fills d'un mateix Pare. La missió és la nostra raó de ser: apropar el rostre misericordiós del Pare als nostres germans. La parròquia, en efecte, és «lloc privilegiat» on s'aprèn a caminar junts (cf. DF 117).

En conseqüència, el «perquè» de la renovació parroquial es fa encara més clar: la parròquia s'ha de renovar perquè la manera de viure, pertànyer i relacionar-se ha canviat profundament. Si vol continuar sent presència significativa de l'Evangeli, no es pot limitar a conservar estructures heretades, sinó que ha de discernir com ser avui comunitat arrelada i pelegrina, propera i missionera, local i oberta, estable i dinàmica. En aquest

horitzó, la renovació sinodal no és una moda pastoral, sinó una exigència evangèlica: fer de la parròquia un lloc on les persones puguin tornar a experimentar que l'Església és casa, família, camí i missió compartida.

Característica del canvi d'època	Implicació pastoral per a la parròquia	Fonament en el Document final
Crisi de la participació social	Generar espais de pertinença real	Reconèixer la sinodalitat com a dimensió constitutiva (DF 28)
Individualisme i solitud	Prioritzar la pastoral de les relacions i el lligam	L'Església com a llar i família de Déu (DF 28)
Cultura del descartament	Opció preferencial pels pobres i exclosos	Els pobres com a subjectes d'evangelització (DF 19)
Ambient digital i tecnocràcia	Presència missionera en els nous areòpags	L'ambient digital com a nou espai de missió i de lligams (DF 113)

Des d'aquesta lectura, el «perquè» de la renovació porta necessàriament al «què» de la resposta: una conversió pastoral i sinodal que transformi no només les activitats de la parròquia, sinó la seva manera d'habitar el territori, tenir cura dels lligams i fer visible la comunió missionera del Poble de Déu.

PER A LA CONVERSA EN L'ESPERIT

1

Quins trets del «canvi d'època» reconeixem amb més força en el territori concret de la nostra parròquia?

A qui estem deixant fora sense advertir-ho?

2

La nostra parròquia funciona més com una comunitat sociològica tancada o com un «oasi» d'humanitat que té cura i restableix els lligams?

Quin pas concret ens demana avui el Senyor?

3

Quines rostres de Crist —pobres, joves, gent gran, migrants, allunyats— ens està mostrant el territori i encara no hem sabut escoltar?

II. El què de la resposta: el cor de la conversió pastoral i sinodal

NO SOU VOSALTRES ELS QUI M'HE ESCOLLIT. SOC JO QUI US HE ESCOLLIT PER CONFIAR-VOS LA MISSIÓ D'ANAR PER TOT ARREU I DONAR FRUIT, UN FRUIT QUE DURARÀ PER SEMPRE.

Jn 15,16

Si el «perquè» rau en el canvi d'època, el «què» de la resposta és la conversió pastoral. Aquest concepte, madurat en la teologia llatinoamericana i elevat a programa universal per l'exhortació *Evangelii gaudium*, avui troba la seva concreció en l'estil sinodal. La conversió pastoral consisteix en transformar tots els costums, estils, llenguatges i estructures perquè la comunitat sigui un espai obert i proper. El *Document final* especifica que aquesta conversió ha de ser relacional, estructural i espiritual. **El que pretenem és que les nostres parròquies siguin missioneres: comunitats vives capaces d'engendrar deixebles missioners. La conversió pastoral no és la finalitat, sinó el mitjà per assolir aquesta dimensió missionera en una cultura sinodal** (cf. DF 32). Convé retenir-lo com a criteri de tot el quadern: tot el que segueix s'ordena a la missió, no a si mateix.

LA TRANSICIÓ DE PARADIGMES: DE LA CONSERVACIÓ A LA MISSIÓ

La parròquia està cridada a abandonar el paradigma de conservació, caracteritzat per una estructura piramidal i una actitud introspectiva d'espera, per abraçar un paradigma sinodal i missioner. Mentre que la pasto-

ral de conservació se centra en el compliment de normes i en l'administració de ritus per «als de dins», la pastoral sinodal es concep com un «hospital de campanya» que surt a trobar les ferides del món.

Característica	Enfocament de conservació	Enfocament sinodal i missioner
Visió de la parròquia	Comunitat centrada a sostenir la vida interna i sacramental dels fidels ja vinculats	Casa i família de Déu; comunitat en camí, oberta a l'anunci i a la trobada
Destinatari	Fidels habitualment vinculats a la parròquia	Tota la comunitat, amb atenció especial a allunyats, pobres i els qui busquen un primer apropament
Actitud de l'agent pastoral	Primacia de l'administració, la cura ordinària i la resposta a demandes que hi ha	Sortida, escolta, discerniment i proximitat missionera
Criteri de fecunditat	Estabilitat institucional i regularitat dels serveis	Conversió, participació, testimoni i capacitat de generar comunió
Lògica estructural	Organització funcional amb pes fort de la inèrcia i la gestió	Relacional, corresponsable i discernida, orientada a la missió

Aquesta transició exigeix que la parròquia deixi de ser un centre autoreferencial per convertir-se en una comunitat al servei de la missió que els fidels duen a terme en la societat, la família i el treball (cf. DF 58). El *Document final* afirma que «la sinodalitat no és una finalitat en si mateixa, sinó que té com a objectiu la missió que Crist ha confiat a l'Església en l'Esperit» (DF 32), i conclou: «la missió il·lumina la sinodalitat i la sinodalitat impulsa a la missió» (DF 32).

LA TRIPLE CRIDA A LA CONVERSIÓ EN CLAU SINODAL

La conversió requerida és multidimensional i afecta cada nivell de la vida parroquial:

1. **Conversió personal:** es fonamenta en l'encontre renovat amb Jesucrist ressuscitat. Sense aquest esdeveniment, la sinodalitat es reduiria a un expedient organitzatiu. Implica passar d'una fe individualista a la consciència de ser «fill en el Fill», revestit de Crist pel Baptisme. Cada cristià està cridat a esdevenir un deixeble missioner, ja que pel Baptisme és enviat: la conversió personal no acaba en si mateixa, sinó que desemboca en la missió.
2. **Conversió comunitària:** requereix guarir les relacions ferides, superar el clericalisme i reconèixer la dignitat igual de tots els batejats. Es viu a través del *sensus fidei*, aquest instint per a la veritat de l'Evangeli que tenen tots els creients i que permet a la comunitat discernir unida la voluntat de Déu.
3. **Conversió pastoral i estructural:** implica la reforma dels processos de presa de decisió i la creació o renovació d'estructures que facilitin la participació per a la missió. El *Document final* és clar en assenyalar que «sense canvis concrets a curt termini, la visió d'una Església sinodal no serà creïble i això allunyarà aquells membres del Poble de Déu que han tret força i esperança del camí sinodal» (DF 94).

PER A LA CONVERSA EN L'ESPERIT

1

Quines estructures, llenguatges o costums de la nostra parròquia continuen responant a una lògica de «conservació» més que de missió?

Quins estem disposats a convertir aquest curs?

2

Reconeixem que la conversió pastoral no és una finalitat, sinó el mitjà per a la missió?

En què confonem de vegades el mitjà amb la finalitat?

3

De les tres conversions —personal, comunitària i estructural—, quina necessita avui més atenció en la nostra comunitat?

III. El com del procés de renovació: itineraris de fe i acompanyament

AMB EL REGNE DE DÉU PASSA COM QUAN UN HOME SEMBRA EL GRA A LA TERRA. DE NIT I DE DIA, MENTRE ELL DORM O ESTÀ LLEVAT, LA LLA-VOR GERMINA I CREIX SENSE QUE ELL SÀPIGA COM.

Mc 4,26-27

La renovació parroquial requereix una metodologia operativa que converteixi les intencions en processos reals d'evangelització. El «com» es defineix per una pastoral de processos que supera la fragmentació d'esdeveniments aïllats per oferir itineraris de creixement inspirats en la lògica catecumenal.

EL KERIGMA I LA CULTURA DEL PRIMER ANUNCI

El motor de tot procés de renovació és el kerigma: la proclamació joiosa que Jesucrist estima l'ésser humà, va donar la seva vida per salvar-lo i avui és viu. El *Document final* associa aquest anunci amb l'experiència dels deixebles al Cenacle i el matí de Pasqua: un retorn constant a la font de la misericòrdia. La parròquia ha de cultivar actituds de proximitat, paciència i acollida cordial perquè aquest anunci sigui eficaç i no es converteixi en una imposició doctrinal.

Per crear una cultura del primer anunci, el testimoni personal és insubstituïble. Citant Pau VI i Benet XVI, els documents subratllen que l'Església

creix «per atracció» i que l'home contemporani escolta més els testimonis que els mestres. La parròquia sinodal ha de ser un lloc on l'alegria de la fe sigui visible i contagiosa, eliminant la «cara de funeral» que de vegades caracteritza els evangelitzadors.

LA PASTORAL D'ENGENDRAMENT I ELS LLINDARS DE CONVERSIÓ

Acompanyar el naixement de la vida en Crist exigeix una «pastoral d'engendrament», semblant a la feina d'un pagès pacient. Aquesta pastoral ha de tenir en compte els diversos estadis espirituals de les persones, utilitzant eines com els «llindars de conversió» proposats per Sherry Weddell. Els llindars de conversió són un instrument de discerniment pastoral –no una finalitat ni un esquema rígid– al servei de l'acompanyament personal cap al discipulat missioner. Permeten una guia que, sense ser definitiva, ajuda a atendre i detectar els nivells i les dificultats:

CONFIANÇA INICIAL: la persona té una connexió positiva mínima amb la comunitat. La parròquia ha de ser hospitalària per no trencar aquest lligam fràgil.

CURIOSITAT ESPIRITUAL: l'individu vol saber-ne més de forma passiva. La parròquia ha d'oferir respostes significatives a les preguntes existencials.

OBERTURA ESPIRITUAL: la persona reconeix que el canvi personal és possible. És el punt d'inflexió més difícil, on es requereix un acompanyament proper.

RECERCA ESPIRITUAL: el subjecte passa de la passivitat a la investigació activa. És el moment adequat per als estudis bíblics i la catequesi profunda.

DISCIPULAT INTENCIONAL: es pren la decisió conscient de seguir Crist. Aquí comença el camí de maduració permanent.

El *Document final* emfatitza que la formació dels deixebles missioners és un pas indispensable que s'ha de cuidar en tot el Poble de Déu. La parròquia ha de redissenar la seva «porta d'entrada» per oferir propostes adaptades a cada llinar, evitant l'error de proposar programes de discipulat profund als que encara són al llinar de la confiança o de la curiositat.

FORMACIÓ INTEGRAL I ACOMPANYAMENT DE DEIXEBLES

La formació no es pot limitar a l'adquisició de coneixements teòrics. Ha de ser integral (afectiva, relacional, espiritual i intel·lectual), contínua i compartida entre homes, dones, laics i clergat. L'objectiu és formar deixebles missioners que visquin la fe en la «índole secular» del món: la política, l'economia i la vida familiar.

Dimensió de la formació	Contingut principal	Objectiu en el discipulat
Espiritual	Trobada personal, pregària i vida sacramental	Configuració amb els sentiments de Crist
Humana i comunitària	Maduresa afectiva i relacions sanes	Capacitat de viure la fraternitat i el perdó
Intel·lectual	Sagrada Escripura, doctrina i diàleg fe-cultura	Donar raó de la pròpia fe en el món d'avui

Pastoral i missionera

Instruments
per a l'anunci
i el servei social

Transformació
de la realitat
segons el Regne

L'acompanyament espiritual i la mentoria entre iguals són fonamentals per perseverar en aquest camí. El *Document final* suggereix la creació d'un ministeri d'escolta i d'acompanyament, especialment dirigit als qui estan al marge de la comunitat o busquen l'encontre amb el Senyor.

PER A LA CONVERSA EN L'ESPERIT

1

La nostra pastoral ofereix itineraris de creixement veritables o es redueix a una successió d'activitats i esdeveniments aïllats?

2

Quina «porta d'entrada» troba avui qui s'acosta per primera vegada a la parròquia?

És hospitalària o dissuasòria?

3

La formació que oferim és integral (humana, espiritual, intel·lectual i missionera) o es redueix a transmetre continguts?

Tenim persones i espais reals per acompanyar els qui busquen, dubten o tornen?

IV. Els protagonistes: corresponsabilitat i comunitat

ELS DONES QUE REBEM SÓN DIVERSOS, PERÒ L'ESPERIT QUE ELS DISTRIBUEIX ÉS UN DE SOL. SÓN DIVERSOS ELS SERVEIS, PERÒ ÉS UN DE SOL EL SENYOR A QUI SERVIM. LES MANIFESTACIONS DE L'ESPERIT DISTRIBUÏDES A CADASCUN SÓN EN BÉ DE TOTS.

1Co 12,4-5.7

La sinodalitat redescobreix que el protagonista de la missió és el Poble de Déu en la seva totalitat, sota el guiatge de l'Esperit Sant. Això exigeix una redefinició del funcionament parroquial, amb la participació activa de tots els batejats, fonamentada en la dignitat comuna rebuda en el Baptisme.

EL SERVEI EN LA PARRÒQUIA: SEGUINT JESÚS

L'autoritat en la parròquia sinodal s'ha d'entendre com a *diakonia* (servei), invertint les lògiques mundanes de poder i prestigi. El model és Jesucrist, que no va venir a ser servit, sinó a servir (cf. Mc 10,45). El rector, per tant, ha d'exercir el seu ministeri amb cor de servidor, definit per la humilitat i l'amor, buscant tenir aquest «olor d'ovella» que permet caminar amb el seu poble en tots els seus processos.

La corresponsabilitat no és, en primer lloc, un alleujament de la càrrega del clergat, sinó una conseqüència de la igual dignitat baptismal: capacita tots els fidels per assumir-ne la vocació apostòlica. No es tracta que el

rector ho faci tot, sinó de reconèixer, formar i enviar els carismes dels altres. Aquest canvi d'estil requereix superar el clericalisme, que el *Document final* identifica com una barrera que genera divisió i perpetua mals dins de l'Església.

CARISMES I MINISTERIS LAICALS PER A LA MISSIÓ

L'Esperit Sant distribueix dons a cada batejat per al bé comú. En una parròquia sinodal, aquests carismes han de ser reconeguts i, en alguns casos, configurats com a ministeris. El *Document final* proposa la promoció de formes creatives de ministerialitat laical, tant instituïdes (catequista, lector, acòlit) com no instituïdes, adaptades a les necessitats del context.

S'ha de prestar una atenció especial a la participació de les dones en les funcions de responsabilitat i en els processos de presa de decisió. El *Document final* fa una crida a l'aplicació plena de totes les oportunitats ja previstes en la legislació vigent respecte al paper de la dona i subratlla que res no impedeix que exerceixin multitud de funcions en l'Església. De la mateixa manera, cal valorar la veu dels infants i dels joves, reconeixent-ne el potencial missioner i la sensibilitat cap als valors de la fraternitat i l'ecologia integral.

La promoció de carismes i ministeris laicals no s'ha d'entendre com una simple estratègia de suplència davant l'escassetat de clergat, sinó com una conseqüència directa de la dignitat baptismal i de la corresponsabilitat de tot el Poble de Déu en la missió. Cada batejat ha rebut dons de l'Esperit per a l'edificació comuna, i la tasca de la parròquia consisteix en reconèixer-los, discernir-los, acompanyar-los i posar-los al servei de l'evangelització. Per això, els ministeris laicals no es poden reduir a ajudes funcionals dins del temple o de l'organització interna, sinó que han d'expressar la riquesa vocacional de la comunitat en els diversos àmbits on avui es juga la missió: la catequesi, la litúrgia, la caritat, l'escolta, l'acompanyament, la comunicació, la cura i la presència en el món digital, la cura

dels pobres, l'educació de la fe i la transformació evangèlica de la vida social.

Els carismes i els ministeris s'han de discernir des de l'escolta del territori: quines necessitats emergeixen en les famílies, en els joves, en les persones grans, en els migrants, en les persones soles, en els allunyats, en els espais educatius, en l'ambient digital i en les perifèries socials. Una parròquia sinodal no institueix serveis per costum, sinó perquè ha escoltat on l'Esperit està cridant a servir. Els ministeris laicals han d'ajudar que la comunitat sigui al mateix temps «casa» i «camí»: casa que acull, integra i cuida els lligams; camí que surt, acompanya i es deixa renovar per la missió. D'aquesta manera, la promoció dels ministeris laicals es converteix en un signe visible d'una Església sinodal: una comunitat on tots els batejats són cridats, formats i enviats per a la missió.

LA CARITAT, DIMENSIÓ CONSTITUTIVA DE LA COMUNITAT

Entre aquests àmbits, el servei de la caritat no és una activitat més entre d'altres, sinó una dimensió constitutiva de la comunitat cristiana, en peu d'igualtat amb l'anunci i la litúrgia. El *Document final* recorda que el ministeri s'exerceix «en el servei de la caritat, en l'anunci i en la litúrgia, mostrant en cada context social i eclesial... la relació entre Evangeli anunciat i vida viscuda en l'amor» (DF 73). Una parròquia que anuncia i celebra però no es consagra en la caritat traeix l'Evangeli que proclama; per això la *diakonia* no pot quedar relegada a un grup especialitzat, sinó impregnar tota la vida de la comunitat.

Aquesta caritat té un rostre preferent. «El cor de Déu té un lloc preferencial pels pobres» (DF 19, citant *Evangelii gaudium* 197), i «la comunitat cristiana troba en ells el rostre i la carn de Crist». Per això el *Document final* afirma amb audàcia que «l'Església està cridada a ser pobra amb els pobres» i a considerar-los no com a objecte d'assistència, sinó com a «subjectes d'evangelització» (DF 19). L'opció preferencial pels pobres no

és, doncs, una sensibilitat social afegida, sinó una exigència que brota de la fe cristològica: en els pobres, els migrants, els malalts, els presos i tots els qui viuen en les perifèries existencials, la parròquia reconeix i serveix el mateix Crist. La caritat sinodal és, així, el banc de proves de l'obertura missionera: una comunitat veritablement oberta es mesura per la capacitat de sortir cap als últims.

**Una parròquia que anuncia i celebra
però no s'aboca en la caritat traeix l'Evangelí**

LA RENOVACIÓ DELS ORGANISMES DE PARTICIPACIÓ

La corresponsabilitat s'articula a través de mediacions institucionals. Els organismes de participació –Consell pastoral parroquial i Consell d'assumptes econòmics– són fonamentals per a una Església sinodal, però han de ser eficients i vitals. El *Document* final suggereix que aquests organismes siguin obligatoris i que el seu funcionament adopti metodologies sinodals com la «conversa en l'Esperit». El papa Lleó XIV a *Magnifica humanitas* diu que «la participació dels batejats en els processos de decisió i la corresponsabilitat en la missió passen a través d'organismes de participació reals, no nominals» (87).

Organisme	Naturalesa en clau sinodal	Acció per a la renovació
Consell pastoral (CPP)	Lloc de discerniment comunitari i missió	Investigar realitats pastorals i proposar conclusions pràctiques
Consell econòmic	Instrument de transparència i bona gestió	Implicació de laics competents i rendició de comptes anual

Equips de missió	Estructures flexibles per a objectius específics	Metodologia de «veure, pensar, actuar, celebrar i missionar»
Assemblees parroquials	Espai d'escolta de tot el Poble de Déu	Celebració regular, oberta a allunyats i a altres confessions

Un Consell pastoral renovat ha d'estar centrat en Crist i l'Esperit Sant, format per persones que han reconegut la seva vocació personal i busquen que altres reconguin l'Església com la comunitat del Ressuscitat. La participació en aquests organismes no ha de ser competitiva, sinó basada en la reciprocitat i la recerca del bé comú. Aquests organismes no són finalitats administratives: les comunitats es conceben al servei de la missió que els fidels desenvolupen en la societat (cf. DF 58), i la seva renovació es mesura per la seva fecunditat missionera, no pel simple funcionament.

PER A LA CONVERSA EN L'ESPERIT

1

Reconeixem, formem i enviem de veritat els carismes dels laics, o el rector tendeix a fer-ho tot?

Quines manifestacions de clericalisme detectem en la nostra comunitat als preveres o als laics?

2

Quin lloc real ocupen les dones en les funcions de responsabilitat i en els processos de discerniment i decisió de la parròquia (cf. DF 60)?

3

Els nostres Consells de pastoral i d'economia són organismes vius de discerniment o només existeixen nominalment?

Utilitzen la conversa a l'Esperit?

4

El servei de la caritat i l'atenció als pobres ocupen un lloc central en la nostra comunitat, en peu d'igualtat amb l'anunci i la litúrgia, o el vivim com una activitat secundària?

Reconeixem els pobres com a subjectes d'evangelització (cf. DF 19)?

V. La font: l'ànima de la missió i la dimensió espiritual

ESTIGUEU EN MI I JO EN VOSALTRES. AIXÍ COM LA SARMENT, SI NO ESTÀ EN EL CEP, NO POT DONAR FRUIT, TAMPOC VOSALTRES NO PODEU DONAR FRUIT SI NO ESTEU EN MI. QUI ESTÀ EN MI I JO EN ELL DONA MOLT DE FRUIT, PERQUÈ SENSE MI, NO PODRÍEU FER RES.

Jn 15,4-5

La missió de l'Església no és una iniciativa humana, sinó una participació en la *Missio Dei* (missió de Déu). La dimensió espiritual és l'ànima que sosté tot el procés evangelitzador: no aparta de la missió, sinó que la sosté i la purifica de tot activisme (cf. DF 32). Sense ella, la sinodalitat es buida de contingut i es redueix a activisme. El *Document final* reafirma que l'Esperit Sant és l'harmonia en persona i el guia segur que parla en tots i en totes les coses.

CENTRALITAT DE L'EUCARISTIA I L'ADORACIÓ

La vida del deixeble missioner troba el seu centre neuràlgic en l'Eucaristia, «font i cimal» de tota la vida cristiana. La parròquia és edificada per l'Eucaristia i viu per a ella. L'enviament missioner –*lte, missa est*– constitueix la comunitat en el cos de Crist per al món. És fonamental tenir cura de la celebració dominical, especialment de l'homília i de la participació activa, com una gràcia que precedeix l'esforç humà.

L'adoració eucarística és un antídoto contra la secularització interna de l'agent pastoral. En el silenci de l'adoració, el missioner reapren la lògica

del do i la dependència total de la gràcia de Déu, evitant convertir la missió en una forma de treball social o d'autorealització. El *Document final* vincula aquesta espiritualitat amb el mandat de l'amor recíproc com a lloc i forma de l'encontre amb Déu.

EL PODER DE LA LLOANÇA I LA DOCILITAT A L'ESPERIT

La lloança és un acte kerigmàtic que manifesta la joia de la fe independentment de les circumstàncies. Una parròquia que lloa irradia el fervor dels qui han rebut l'alegria de Crist. La docilitat a l'Esperit Sant es tradueix en una escolta activa i en el discerniment comunitari, superant tant el clericalisme com l'individualisme carismàtic.

El procés sinodal ha popularitzat la «conversa en l'Esperit» com a eina per a aquest discerniment. Aquesta experiència no cerca la negociació d'interessos, sinó la construcció d'un consens basat en l'obediència comuna a allò que Déu vol avui per a la seva Església.

LITÚRGIA EVANGELIZADORA I BELLESA (VIA PULCHRITUDINIS)

La litúrgia és l'acció evangelitzadora per excel·lència. Ha de ser renovada perquè sigui una veritable trobada amb el Misteri. Es proposa una «catequesi mistagògica» que ajudi a interioritzar allò que s'ha celebrat i a traduir-ho en un estil de vida coherent. La bellesa litúrgica comunica la santedat de Déu d'una manera que les paraules per si soles no arriben. Aquesta bellesa neix de la unió d'ordre, santedat, participació i simbolisme veritable, de manera que allò visible condueixi al Misteri i l'assemblea sigui introduïda en l'adoració. En llenguatge clàssic, la litúrgia és bella quan les seves formes serveixen a la glòria de Déu i a la santificació del poble, no a l'autoexpressió de celebrants o comunitats (cf. EG 24).

Element litúrgic	Potencial evangelitzador	Implicació per a la parròquia
Acollida	Fa visible una Església hospitalària, propera i oberta a tothom.	Equip d'acollida, salutació personal, atenció als qui arriben per primera vegada i clima fratern.
Cant	Uneix l'assemblea i expressa l'alegria de la fe.	Triar cants adequats, formar el cor i afavorir la participació de tothom.
Silenci	Permet escoltar Déu, interioritzar la Paraula i adorar.	Introduir silencis reals i ben situats en la celebració.
Ministeris litúrgics	Manifesten la riquesa de carismes i la corresponsabilitat eclesial.	Lectors, salmista, acòlits, monitors, ministres i cor ben formats.
Ritu penitencial	Fa experimentar la misericòrdia de Déu i la conversió.	Tenir cura del to, evitar presses i afavorir un acte penitencial veritable.
Proclamació de la Paraula	Anuncia Crist de manera viva i comprensible.	Lectors ben preparats, bona dicció, ambó digne i proclamació sòbria.
Homilia	Connecta la fe amb la vida i pot ser una trobada kerigmàtica.	Homilia breu, bíblica, orant, en diàleg amb la realitat

		i preparada amb temps.
Pregària universal	Obre el cor a l'Església, al món i als pobres.	Incloure intencions concretes per necessitats reals i perifèries existents.
Gestos i postures	El cos també evangelitza i expressa unitat i reverència.	Formar l'assemblea en respostes, postures comunes i gestualitat sòbria.
Espai sagrat	La bellesa del temple disposa a l'encontre amb Déu.	Tenir cura de la neteja, il·luminació, altar, ambó, flors i ordre visual.
Signe de la pau	Expressa reconciliació i compromís amb la pau.	Viure'l amb sobrietat, sense convertir-lo en dispersió social.
Comunió eucarística	Culmina la unitat amb Crist i entre els fidels.	Subratlla el caràcter central de l'Eucaristia amb recolliment i cant adequat.
Comiat i enviament	Converteix la celebració en missió.	Donar al final un to d'enviament, compromís i testimoni.

PER A LA CONVERSA EN L'ESPERIT

1

La nostra acció pastoral neix de la pregària i de l'Eucaristia, o corre el risc d'esdevenir activisme desconnectat de la font?

2

Cuidem la qualitat i la bellesa de la celebració dominical –l'homilia, el cant, el silenci, la participació– com a acció evangelitzadora per excel·lència?

3

Hem fet experiència real de la «conversa en l'Esperit» com a discerniment orant, o seguim funcionant per negociació d'interessos?

VI. Les eines: innovació, gestió i comunicació en la era digital

VOSALTRES SOU LA LLUM DEL MÓN. UN POBLE DALT D'UNA MUNTANYA NO ES POT AMAGAR. TAMPOC, QUAN ALGÚ ENCÉN UN LLUM, NO EL POSA SOTA UNA MESURA, SINÓ EN UN LLOC ALT, I FA LLUM A TOTS ELS QUI SÓN A CASA.

Mt 5,14-15

La conversió pastoral exigeix eines pràctiques que facilitin la missió en el segle XXI. L'eficàcia d'aquestes eines depèn del substrat relacional de la comunitat: la innovació, el continent digital i els sistemes de gestió són mitjans al servei de la missió, mai finalitats. Una parròquia no es renova per adoptar tecnologia, sinó per tenir cura dels lligams i anunciar l'Evangeli amb la seva ajuda. Les pràctiques autèntiques de sinodalitat permeten als cristians oferir respostes distintives als reptes de la societat contemporània.

LA CULTURA DE LA INNOVACIÓ I EL CANVI

La innovació pastoral consisteix en una creativitat dinàmica fidel a la tradició, que cerca nous llenguatges per a realitats inèdites. Per gestionar el canvi, la parròquia ha d'entendre que els fidels adopten les novetats a ritmes diferents. L'agent pastoral ha d'acompanyar amb paciència estratègicament informada cada grup, des dels «innovadors» fins als «endarrerits», escoltant les seves resistències amb empatia.

El discerniment sobre els «signes dels temps» és el motor de la innovació. Això implica escrutar la realitat a la llum de l'Evangeli i fa una «escolta pastoral» sistemàtica mitjançant assemblees, cercles d'escolta i enquestes de salut parroquial. L'objectiu és que la innovació respongui a necessitats reals i sentides per la comunitat.

MISSIÓ EN EL CONTINENT DIGITAL I NOVES TECNOLOGIES

El món digital és un «ambient» i una «cultura» que l'Església ha d'habitar, no només fer servir com a eina de transmissió. La parròquia ha de passar del *streaming* a una pastoral de «presència i trobada» a les xarxes socials, habitant aquests areòpags com a deixebles missioners que escolten i dialoguen.

Habilitat digital pastoral	Contingut	Aplicació a la parròquia
<i>Storytelling</i>	Explicar històries de fe rellevants	Traduir l'Evangeli a formats visuals i narratius
<i>Community management</i>	Animar i moderar espais de diàleg	Transformar seguidors en una comunitat que es recolza
<i>Digital listening</i>	Escoltar anhels i ferides en xarxes	Orientar l'acció pastoral cap a necessitats reals
Integració <i>on/offline</i>	L'entorn digital com a «atri dels gentils»	Convidar persones connectades a una experiència sacramental

L'Església ha d'advocar per una «algorètica», un marc ètic per a les tecnologies com la intel·ligència artificial, assegurant que serveixin la dignitat humana i no la manipulació. La marca digital de la parròquia ha de reflectir la vida d'una comunitat real, amb els seus llums i ombres, per ser creïble.

La tecnologia pot alliberar la comunitat de la burocràcia excessiva. Es recomanen sistemes de gestió de relacions (CRM) per a una cura personal dels fidels, plataformes per a la gestió de voluntaris i eines d'administració que fomentin la transparència i la confiança.

PER A LA CONVERSA EN L'ESPERIT

1

Habitem l'ambient digital com un «lloc» de trobada i escolta, o el fem servir només com a canal per retransmetre activitats?

2

Les nostres eines –tecnològiques i de gestió– estan al servei de la cura de les persones i de la missió, o s'han convertit en una finalitat en elles mateixes?

3

Acompanyem amb paciència els diferents ritmes de la comunitat davant del canvi, escoltant amb empatia les resistències?

VII. La credibilitat de la missió: transparència, rendició de comptes i avaluació

DONCS BÉ, DELS ADMINISTRADORS, L'ÚNIC QUE N'ESPEREM ÉS QUE SIGUIN FIDELS.

1Co 4,2

El *Document final* reconeix que la conversió sinodal no se sosté sense una pràctica verificable. Juntament amb el discerniment i els processos de presa de decisions, situa entre les pràctiques que «contribueixen a la transformació missionera de l'Església» el desenvolupament d'una «cultura de la transparència, de la rendició de comptes (*accountability*) i de l'avaluació» (DF 11). No és una concessió a la lògica empresarial, sinó una exigència que brota de l'Evangeli: «dels administradors, l'únic que n'esperem és que siguin fidels» (1Co 4,2).

Aquesta pràctica té profundes arrels eclesials. «Donar compte del propi ministeri a la comunitat pertany a la tradició més antiga, que es remunta a l'Església apostòlica» (DF 95): el mateix Pere va haver de donar raó davant la comunitat de Jerusalem de la seva actuació amb els pagans (cf. Ac 11,2-18). La sinodalitat recupera així una dimensió constitutiva del ministeri, no pas un afegit administratiu.

La seva absència, el contrari, té un nom. El *Document final* adverteix que la manca de rendició de comptes «és una de les conseqüències del clericalisme i, al mateix temps, l'alimenta», ja que pressuposa que «els que tenen autoritat a l'Església no han de retre comptes de la seva actuació a ningú» (DF 98). Convé subratllar aquí un matís que recorre tot aquest quadern: allò que es reclama no és una gestió de tall gerencial ni un «li-

deratge» mundial, sinó l'exercici de l'autoritat entesa com a servei (*diakonia*), que precisament per ser servei respon davant del Poble de Déu al que serveix.

La transparència sense conversió seria pura tècnica; la conversió sense transparència, intimisme sense fruits verificables

La transparència és presentada com a guardiana de la confiança: és «un element essencial» i «es torna encara més crític» allà on cal reconstruir la confiança danyada, especialment després dels casos d'abusos (cf. DF 97). I l'avaluació s'allibera de tota connotació punitiva: «l'avaluació no constitueix un judici sobre les persones: més aviat permet posar en evidència els aspectes positius i les àrees de possible millora [...] i ajuda l'Església a aprendre de l'experiència, a tornar a calibrar els plans d'acció i a estar atenta a la veu de l'Esperit Sant» (DF 100).

Tot això remet, en última instància, a la dimensió espiritual tractada a l'apartat V: «si manca la profunditat espiritual personal i comunitària, la sinodalitat es redueix a un expedient organitzatiu» (DF 44). La transparència sense conversió seria tècnica pura; la conversió sense transparència, intimisme sense fruits verificables. El criteri rector el formula el mateix *Document final*: «sense canvis concrets a curt termini [...] no serà creïble» (DF 94). Per això aquesta secció no proposa un apèndix burocràtic, sinó el banc de proves de la credibilitat missionera de la parròquia.

El *Document final* concreta aquesta cultura en propostes operatives que poden i han d'aterrar-se a la parròquia: la constitució i el funcionament efectiu del Consell d'assumptes econòmics; la implicació del Poble de Déu en els processos de planificació pastoral; elaborar un informe econòmic anual; la presentació d'«un informe anual sobre el desenvolupament de la missió»; i «procediments periòdics d'avaluació del desenvolupament de tots els ministeris i encàrrecs» (cf. DF 102 a-e). Aquestes pràctiques

s'entrellacen amb l'accés efectiu de les dones i dels laics en funcions de responsabilitat i de govern (cf. DF 60), de manera que la corresponsabilitat baptismal es tradueixi en una participació real i verificable.

LA RENDICIÓ DE COMPTES A NIVELL PARROQUIAL

A manera d'orientació pràctica, es proposen els àmbits concrets sobre els quals una parròquia pot articular el seu informe anual de rendició de comptes i la seva avaluació (Cf, Document 6: «Orientacions per a la rendició de comptes sobre el desenvolupament de la missió»).

No es tracta de multiplicar la burocràcia, sinó de fer visible i verificable la fidelitat a la missió.

Àmbit	Què es rendeix i avalua	Indicador o instrument
Planificació pastoral	El projecte pastoral i els seus objectius, discernits amb el Poble de Déu	Pla pastoral anual, revisat i aprovat en el Consell pastoral
Anunci i catequesi	La qualitat evangelitzadora dels itineraris d'iniciació cristiana	Memòria dels processos catequètics i de la seva orientació missionera
Celebració i caritat	La vida litúrgica i les obres de caritat com a signe de comunió	Crònica de l'acció caritativa i de la cura dels més pobres
Organismes de participació	La regularitat i el mètode dels consells pastoral i econòmic	Actes de les reunions i ús de la conversa en l'Esperit

Economia i béns	L'administració dels béns temporals al servei de la missió	Informe econòmic anual presentat a la comunitat (cf. DF 102)
Promoció del laïcat	L'accés real de dones i laics a funcions de responsabilitat	Relació de tasques i ministeris confiats a fidels no ordenats (cf. DF 60)
Entorn segur	La protecció de menors i persones vulnerables i la prevenció d'abusos	Protocols d'entorn segur i la seva aplicació efectiva
Avaluació dels ministeris	L'exercici dels ministeris i tasques, en clau de millora	Avaluació periòdica no punitiva, orientada a l'aprenentatge (cf. DF 100)

Rendir comptes així no debilita l'autoritat del rector ni la substitueix per una assemblea: la situa en la seva veritat evangèlica. L'autoritat que serveix no té por de la transparència, perquè la seva finalitat no és el poder sinó l'edificació de la comunitat; és, en paraules del *Document final*, «una autoritat animada per la caritat» (DF 35). Per això, el criteri últim de credibilitat no és merament administratiu, sinó evangèlic: «les relacions renovades per la gràcia i l'hospitalitat que s'ofereix als últims segons l'ensenyament de Jesús són el signe més eloqüent de l'acció de l'Esperit Sant en la comunitat dels deixebles» (DF 50). Una parròquia que ret comptes de la seva missió, acull els últims i s'aboca en la caritat és una parròquia creïble, i només una Església creïble pot evangelitzar.

PER A LA CONVERSA EN L'ESPERIT

1

Quins passos concrets fem perquè l'administració dels béns, les decisions pastorals i l'acompliment dels ministeris siguin transparents davant de la comunitat?

2

Vivim l'avaluació com una amenaça o com una oportunitat de conversió i aprenentatge a l'escolta de l'Esperit?

3

De quina manera l'accés de dones i laics a funcions de responsabilitat s'està fent real i verificable en la nostra parròquia?

CONCLUSIÓ

La implementació del Sínode de la Sinodalitat en les parròquies representa un procés de «conversa en l'Esperit» que ha de transformar la cultura eclesial des de la seva arrel.

La parròquia del tercer mil·lenni està cridada a ser una «casa de portes obertes», un «hospital de campanya» i una «escola de comunió». Aquest procés de renovació no és opcional ni transitori; és la manera com l'Església, dòcil a l'Esperit Sant, es fa capaç d'anunciar el Regne de Déu en un món en canvi constant. La corresponsabilitat de tots els batejats, el ministeri dels pastors exercit com a servei (*diakonia*) i la centralitat de l'Eucaristia són els pilars que garanteixen que el «caminar junts» no sigui una teoria, sinó una realitat viva que genera alegria i esperança per a tota la humanitat.

En aquest camí, la Mare de Déu, ens acompanya. Vivim un temps de gràcia (2025-2028) perquè cada comunitat parroquial discerneixi les seves pròpies prioritats, experimenti noves formes de presència missionera i rendeixi comptes de la seva fidelitat a l'Evangelí.

Agraïm a l'Observatori de Conversió Pastoral de la Facultat de Teologia de València la col·laboració per elaborar aquest document.

Per una Església sinodal
comunió | participació | missió

Equip sinodal de la Conferència Episcopal Espanyola